

PRIM MINISTRU

Biroul permanent al Senatului

Bp. 478 / 6.09.2022

Biroul permanent al Senatului

L. 582 / 6.09.2022

Doamnă vicepreședinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente*, inițiată de domnul deputat AUR George Nicolae Simion împreună cu un grup de parlamentari AUR (**Bp.478/2022**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea *Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul schimbării actualului sistem electoral pentru alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, respectiv înlocuirea listelor de candidați închise, utilizate în prezent, cu listele deschise, sistem care ar permite fiecărui alegător să își exprime opțiunea pentru un candidat anume din lista formațiunii politice pe care a decis să o voteze.

Astfel, candidații ar fi ordonați pe listă în ordine alfabetică și nu într-o ordine prestabilită de formațiunea politică, iar alegătorul ar vota prin aplicarea ștampilei în patruleterul în care este înscris numele candidatului favorit.

II. Observații

1. Raportat la argumentele prezentate de inițiatori în cadrul instrumentului de prezentare și motivare, arătăm că toate sistemele electorale prezintă atât avantaje, cât și dezavantaje.

Sistemul de liste închise a făcut obiectul *Cauzei Saccomanno și alții c. Italiei*¹, reclamanții susținând faptul că nu au putut să își exprime preferința pentru un candidat în alegerile parlamentare, deoarece legea italiană nu permitea alegerea directă a reprezentanților de către alegători².

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a reținut faptul că sistemul listelor închise nu încalcă articolul 3 din Protocolul nr. 1 (*dreptul la alegeri libere*).

Totodată, CEDO a reținut faptul că aprecierea asupra celui mai potrivit sistem electoral cade în sarcina fiecărui stat, atât timp cât sunt întrunite condițiile stabilite de standardele internaționale în materia electorală, respectiv pluralismul politic, reprezentarea universală în autoritățile alese ale statului, libera exprimare a voinței alegătorului, sufragiul egal.

Prin urmare, considerăm că modificarea sistemului electoral stabilit de *Legea nr. 208/2015* reprezintă o decizie politică, aflată exclusiv la latitudinea Parlamentului României.

2. Semnalăm, însă, faptul că sistemul utilizat pentru alegerea membrilor Parlamentului României a fost frecvent modificat.

Astfel, în perioada 2007-2015, s-au succedat *Legea nr. 373/2004*³, care prevedea scrutinul de listă închisă, *Legea nr. 35/2008*, care a implementat sistemul de vot uninominal și *Legea nr. 208/2015*⁴, care a reglementat revenirea la sistemul de listă închisă.

Adoptarea *Legii nr. 35/2008* a fost precedată de ample dezbateri la nivel național, în cadrul cărora au fost prezentate avantajele sistemului de

¹ *Saccomanno și alții c. Italiei* (13 martie 2012). [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-62855-1"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":["001-62855-1"]})

² *Legea prevede depunerea de către partidele politice a unor liste „închise” de candidați: ordinea candidaților aleși pe o listă se stabilește de către partid, iar alegătorii nu își pot exprima preferința pentru un anumit candidat*

³ *pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, cu modificările și completările ulterioare – abrogată de Legea nr. 35/2008*

⁴ *privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare*

vot uninominal, unul dintre cele mai importante aduse în discuție fiind posibilitatea alegătorilor de a opta în mod direct pentru candidații propuși de formațiunile politice.

Legea nr. 35/2008 a fost aplicată la două scrutine, în 2008 și în 2012. În anul 2015, legiuitorul a decis revenirea la sistemul listelor închise, adoptând *Legea nr. 208/2015*, care a fost aplicată la scrutinele din anii 2016 și 2020.

Aceste modificări au implicat un amplu proces de armonizare al întregii legislații electorale, atât la nivel primar, cât și secundar, precum și numeroase campanii de informare a alegătorilor și a celorlalți actori ai proceselor electorale.

În jurisprudența sa, *Curtea Constituțională a României* a subliniat constant necesitatea stabilității legilor în materia electorală, ca expresie a *principiului securității juridice*, arătând că „*Dreptul la alegeri libere impune respectarea unor exigențe, între care și aceea a stabilității normelor juridice în domeniul electoral. Într-un plan mai larg, stabilitatea acestor norme constituie o expresie a principiului securității juridice, instituit, implicit, de art. 1 alin. (5) din Constituție, principiu care exprimă în esență faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă. (...) Aceste principii cunosc o dezvoltare specială în ceea ce privește dreptul electoral*”⁵.

De asemenea, Curtea a reținut faptul că „*stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral, iar modificarea frecventă a normelor și caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul, astfel că trebuie evitată modificarea frecventă (...) a aspectelor sale fundamentale*”.

3. În ceea ce privește modul de redactare al inițiativei legislative, arătăm că acesta nu respectă cerințele de claritate și predictibilitate stabilite de *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru*

⁵ Decizia nr. 51/2012 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale și a alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat din anul 2012, precum și pentru modificarea și completarea titlului I al Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali; Decizia nr. 682/2012 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali

elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, în textul art. 61 alin. (4) propus (pct. 2 din inițiativa legislativă) se arată că *„se imprimă patrulete în număr suficient pentru a cuprinde toți candidații (...) în ordinea alfabetică a numelui”*, formulare care ar conduce la interpretarea că ordinea de înscriere a candidaților pe buletinul de vot este stabilită pe baza numelui, ceea ce ar contraveni prevederilor alin. (2) al aceluiași articol.

Considerăm că textul ar fi trebuit să stabilească în mod neechivoc faptul că pe buletinul de vot se vor imprima patrulete în număr suficient pentru a cuprinde *„toate listele de candidați și candidaturile independente”*, alin. (5) și (6) ale art. 61 propus, precum și modelul buletinului de vot din Anexa 3 făcând deja referire în mod explicit la faptul că în lista fiecărei formațiuni politice candidații vor fi ordonați în ordinea alfabetică a numelui.

Totodată, teza finală a art. 61 alin. (6) propus, potrivit căreia *„Modelul buletinului de vot este prevăzut în Anexa 3”*, intră în contradicție cu dispozițiile art. 61 alin. (1) din aceeași lege, potrivit căreia *„Modelul, dimensiunile și condițiile de tipărire ale buletinelor de vot se stabilesc prin hotărâre a Autorității Electorale Permanente”*⁶.

Mai mult, considerăm că sintagma *„numărul voturilor valabil exprimate pentru fiecare (...) candidat independent se obține prin însumarea voturilor valabil exprimate, obținute de fiecare candidat propus de aceștia”*, utilizată în teza a doua a alin. (1) al art. 94 (pct.4 din inițiativa legislativă), ar fi trebuit reformulată.

4. Semnalăm faptul că textul art. 94 alin. (9) teza a doua, propus de inițiatori (pct. 6 din inițiativa legislativă), instituie un criteriu arbitrar de repartizare a mandatelor, care ar permite partidelor politice să intervină în algoritm: *„În cazul în care (...) sunt două sau mai multe persoane care au obținut un număr egal de voturi, atribuirea mandatelor acestor persoane va fi decisă de formațiunea care i-a propus”*.

Astfel, considerăm că legea trebuie să prevadă criterii clare și obiective de atribuire a mandatelor, care să nu implice decizia formațiunilor politice.

⁶ A se vedea în acest sens Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 17/2020 pentru aprobarea modelelor, a dimensiunilor și a condițiilor de tipărire ale buletinelor de vot care vor fi folosite pentru alegerea Senatului și a Camerei Deputaților.

5. În ceea ce privește modificarea propusă pentru lit. h) a alin. (1) al art. 95 din *Legea nr.208/2015* (pct.7 din inițiativa legislativă), precizăm că alin. (1) conține un singur text, inițiatorii vizând, probabil, alin. (2) lit. h) al art. 95.

Apreciem că textul propus este neclar, însă încadrarea posibil eronată a acestuia nu permite formularea unor observații mai detaliate.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Parlamentul va decide asupra oportunității adoptării acestei inițiative legislative.

Cu stimă,

Nicolae-Ionel CIUCĂ
PRIM-MINISTRU

Doamnei senator **Alina-Ștefania GORGHIU**
Vicepreședintele Senatului